

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

Υπόμνημα

Υποβληθέν προς τον Πρόεδρο της Τουρκίας

κύριο Recep Tayyip Erdoğan

(7/12/2017)

Αποτελεί ιστορική αναμφισβήτητη αλήθεια ότι η Ρωμαίικη Κοινότητα της Πόλης σε όλη την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα υπήρξε θύμα κρατικών πολιτικών που το ιδεολογικό τους υπόβαθρο προήλθε από τον Δυτικό Εθνικισμό. Η στάση των εκτελεστικών εξουσιών στην Τουρκία 1923-2002 προς την Ρωμαίικη Κοινότητα, στην συντριπτική της πλειοψηφία, υπήρξε αυτή ενός εν δυνάμει «**εσωτερικού εχθρού**», ενώ παρόμοια στάση υπέστη και η πλειοψηφία του θρησκευόμενου λαού της χώρας.

Είναι αναμφισβήτητη αλήθεια ότι οι κυβερνήσεις μετά από το 2002 άλλαξαν στάση προς την Κοινότητα μας, σε σχέση με τις προηγούμενες κυβερνήσεις και αναγνωρίζουμε ότι υπήρξαν θετικά βήματα. Όμως είναι εξαιρετικά σημαντικό να επιλυθούν τα χρονίζοντα προβλήματα που αναφέρουμε στο Παράρτημα για την αποκατάσταση των αδικιών που έχει υποστεί η Κοινότητα μας.

Το σοβαρότερο ζήτημα που απασχολεί την Κοινότητα μας, είναι η πραγματοποίηση της πρόσκλησης σας για παλιννόστηση. Το ζωτικό μέτρο που θα εμποδίσει την πλήρη εξαφάνιση της Κοινότητας μας, είναι η προτροπή και ενεργή υποστήριξη των μελών της νέας γενιάς της εκπατρισμένης Κοινότητας μας να τους δοθεί η δυνατότητα της παλιννόστησης.

Στην κατεύθυνση όλων αυτών οι προτάσεις μας που ανανεώνουμε είναι:

- **Με βάση τους ισχύοντες νόμους, χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις και εμπόδια η διενέργεια εκλογών για ανάδειξη νέων διοικήσεων στα Ευαγή μας Ιδρύματα.**
- **Με την υποστήριξη της Διεύθυνσης πολιτών Εξωτερικού της Τουρκίας που υπάγεται στην Πρωθυπουργία της Τουρκίας, ο σχεδιασμός και άμεση εφαρμογή ενός πενταετούς προγράμματος παλιννόστησης που απευθύνεται προς τους νέους της εκπατρισμένης Κοινότητας μας.**

**Παράρτημα στο Υπόμνημα
Υποβληθέν προς τον Πρόεδρο της Τουρκίας
κύριο Recep Tayyip Erdoğan
(7/12/2017)**

Τα σκληρά μέτρα κατά της Ρωμαϊκής Κοινότητας δεν είχαν σχέση με την κατάσταση των Ελληνοτουρκικών σχέσεων ή άλλων εξωτερικών ζητημάτων της χώρας. Ακόμα και τις περιόδους που οι δύο χώρες είχαν εγκάρδιες σχέσεις τα μέτρα κατά της Ρωμαϊκής Κοινότητας υπήρξαν σκληρά (π.χ. ο νόμος της απαγόρευσης επαγγελμάτων 1932, η αφαίρεση του δικαιώματος διοίκησης του βακουφίων 1936, τα μέτρα της κυβέρνησης CHP¹ 1941-44, η σχεδίαση του Πογκρόμ της 6-7/9/1955 το 1946 από το CHP αλλά και οι απελάσεις του 1964 που σε 6 μήνες μείωσαν τον πληθυσμό της Κοινότητας από 90 σε 30 χιλιάδες). Επομένως οι αιτίες που έχουν εξαναγκάσει η Κοινότητα μας να ζει κατά 98% εκπατρισμένη σήμερα οφείλονται σε αντιλήψεις που έβλαψαν σοβαρά την ενδυνάμωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του κράτους νόμων δικαίου στην Τουρκία. Στο κοντινό δε παρελθόν διαπιστώνουμε την εν μέρει άρση των αδικιών όπως:

- Η αποκατάσταση των υπηκοοτήτων είναι σημαντική πρόοδος που στο παρελθόν είχαν αφαιρεθεί συστηματικά και μαζικά.
- Δεν χρησιμοποιούνται μυστικά διατάγματα κατά της Κοινότητας μας αλλά και των υποθέσεων των μελών μας ενώπιον της Δικαιοσύνης.
- Αν και η μεγάλη αδικία της απαγόρευσης της λειτουργίας της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης συνεχίζεται, η στάση προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο αναγνωρίζουμε ότι έχει αλλάξει σε πολύ σημαντικό βαθμό.
- Στα σχολεία μας έχουν υπάρξει σημαντικές πρόοδοι.

Σε πολλά όμως άλλα ζητήματα, που μερικά αναφέρουμε παρακάτω, δεν έχει υπάρξει λύση ή πρόοδος:

- Η αναγνώριση της νομικής προσωπικότητας του Οικουμενικού Πατριαρχείου, η συνέχιση της παράνομης κατάληψης 3 εκκλησιών μας στην

¹ CHP= Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα που υπήρξε το μόνο κόμμα την περίοδο 1923-1946.

συνοικία Γαλατά από τους απογόνους του Ευθύμ Ερένερολ, η επιστροφή της διοίκησης των μαζμπούτ βακουφίων.

- Χωρίς να έχουν αποκατασταθεί πλήρως οι μεγάλες αδικίες που έχουν υποστεί τα Βακούφια μας, έχουν υπάρξει πράξεις θεραπείας των αδικιών αλλά η απαγόρευση των εκλογών τα τελευταία 5 χρόνια έχει δημιουργήσει σοβαρές ανατροπές όποιων προόδων έχουν συμβεί.

Τα ζητήματα αυτά δεν σας τα θέτουμε ως αντιπρόσωποι κάποια άλλης χώρας, αλλά ως πολίτες της Τουρκίας που απευθυνόμαστε στους ιθύνοντες. Με το δεδομένο ότι συνεχίζουμε τις προσπάθειες συνεργασίας για επίλυση των τραυμάτων του παρελθόντος με τους ιθύνοντες της Τουρκίας που ξεκινήσαμε από το 2010. Θεωρούμε δε ως δεδομένο ότι η συνέχιση της παρουσίας της Ρωμαϊκής Κοινότητας αποτελεί πολιτική απόφαση της παρούσας Κυβέρνησης της Τουρκίας.

Τότε θα πρέπει επειγόντως να υπάρξουν μέτρα από την Κυβέρνηση της Τουρκίας που θα υποστηρίξουν την παλιννόστηση μελών της νέας γενιάς της εκπατρισμένης Κοινότητας που θέλουν να εγκατασταθούν και να εργαστούν στον τόπο των προγόνων τους. Θεωρούμε αναγκαίο να υπενθυμίσουμε τους Κυβερνητικούς ιθύνοντες τις προτάσεις που έχουμε ήδη υποβάλει και τις οποίες θεωρούμε ως εξαιρετικά αναγκαία μέτρα θεραπείας των αδικιών του παρελθόντος:

- Η παράδοση του Αρχείου του Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως που βρίσκεται στο Τουρκικό Ίδρυμα Ιστορίας.
- Η έμπρακτη υποστήριξη της παλιννόστησης των νέων γενεών με την χορήγηση υποτροφιών και οικονομικής στήριξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών των νέων της Κοινότητας μας, όπως η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων.
- Η ίδρυση ερευνητικών μονάδων στην Πόλη με την υποστήριξη των εκατοντάδων ακαδημαϊκών μας παραμένει πρόταση που δεν έχει απαντηθεί από το 2011.
- Τα Βακούφια μας αποτελούν τον κύριο μοχλό που θα υποστηρίξει την παλιννόστηση. **Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει να διοικούνται από δημοκρατικά εκλεγμένες διοικήσεις.** Η εφαρμογή των νόμων χωρίς εμπόδια για τα Βακούφια αποτελεί ζωτικό ζήτημα για το μέλλον της Κοινότητας μας.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI

Sayın RECEP TAYYİP ERDOĞAN'a

İstanbulu Rumların Evrensel Federasyonu talepleri

Atina, 7 Aralık 2017

İstanbulu Rumların cemaat olarak, tüm 20'nci asır boyunca, Batı kökenli milliyetçilikten kaynaklanan devlet politikalarının kurbanı olduğu inkâr edilemez tarihî bir gerçek teşkil etmektedir. 1923-2002 yılları arasında Türkiye'de yönetime gelmiş iktidarların ezici çoğunluğu bu cemaate sanki bir «iç düşman»miş gibi bakıp tavır alırken, aynı tavırdan ülkede çoğunluğu teşkil eden dindar halk kesimi de nasibini almıştı.

2002 yılından sonra iktidara gelmiş hükümetlerin, cemaatimize karşı o zamana dek süregelen baskıcı devlet tavrını değiştirerek, ekte sıraladığımız olumlu adımları attıkları da, aynı şekilde, inkâr edilemez bir gerçektir. Şimdi ekte arz ettiğimiz, uzun zamandır askıda olan sorunların çözümü, cemaatimizin geçmişte maruz kalmış olduğu haksızlıkların giderimi için çok önemlidir.

Cemaatimizi meşgul eden en ciddi sorun, geri dönüş çağrınızı pratikte gerçekleştirmektir. Cemaat olarak yok olmayı önleyecek en hayati eylem, yurt dışında yaşamaya mecbur edilen cemaatin genç nesil üyelerine atalarının vatanlarına dönmesi için teşvik ve destek verilmesidir.

Tüm bunlar doğrultusunda yinelemek istediğimiz taleplerimiz:

- **Yürürlükteki kanuni mevzuata dayanarak, vakıflarımızda yeni yönetimler için seçimlerin daha fazla gecikmeden ve hiçbir engelle karşılaşılmadan gerçekleştirilmesi;**
- **Başbakanlığa bağlı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı desteğiyle cemaatimizin genç nesillere yönelik 5 yıllık bir geri dönüş programının uygulanmasıdır.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
Sayın RECEP TAYYİP ERDOĞAN'a
İstanbulu Rumların Evrensel Federasyonu taleplerinin Ek Metni

İstanbulu Rum Cemaatine karşı uygulanan sert tedbirlerin, ne Türk-Yunan ilişkileriyle, ne de devletin dış politika meseleleriyle en ufak bir ilgisi vardı. Türkiye ve Yunanistan ilişkilerinin en sıcak ve candan olduğu dönemlerde dahi, Rum Cemaatine karşı çok sert tedbirler uygulanmıştı. Örneğin, 1932'de cemaate yirmi meslek yasağı kanunu, 1936'da vakıflara kendini yönetme hakkı yasağı, 1941-44 CHP iktidarı tedbirleri, 1946'da CHP tarafından tasarlanıp hazırlanan 6-7 Eylül 1955 pogromu ve özellikle 1964'de cemaat nüfusunun 6 ay içinde 90 binden 30 bine düşmesine neden olan établi statüsünde olan binlerce cemaat mensubunun sınırdışı edilmesi... Cemaatimizin ezici çoğunluğunun isteğine karşı olarak vatanlarından uzak yaşamaya mecbur eden bu nedenler, Türkiye'de insan haklarının güçlenmesine ve istikrarlı bir hukuk devleti yapılaşmasına engel olup bu çabalara ciddi zarar vermiş bir anlayıştan kaynaklanmaktadır. Yakın dönemde ise bu adaletsizliklere kısmen çare teşkil eden uygulamalara müşahede etmekteyiz.

- Geçmişte, sistemli bir şekilde ve toplu olarak vatandaşlıktan iskat edilmiş cemaat mensuplarına vatandaşlığın iadesi çok önemli bir gelişmedir;
- Cemaatimize karşı ve cemaat mensuplarının adalet önündeki davalarında artık devlet tarafından gizli genelgeler kullanılmamaktadır;
- Büyük bir haksızlık teşkil eden Heybeliada Ruhban Okulu'nun 40 yıldan fazla devlet tarafından kapalı ve müfredat dışı bırakılması henüz devam etmesine rağmen, Ekümenik Patrikhane'ye karşı devletin tavrının çok önemli derecede değiştiği de bir gerçektir;
- Cemaatimizin okullarında da çok önemli olumlu gelişmeler vardır.

Fakat bunların dışında, aşağıda bir kısmını sıraladığımız pek çok konuda maalesef bir çözüm veya olumlu gelişme sağlanamamıştır

- Ekümenik Patrikhanemizin tüzel kişi statüsü tanınmaması, İstanbul Karaköy semtinde 3 kilisemizin Erenerol ailesi fertlerinin gayrimeşru işgali altında olması, halen mazbut statüsünde bulunan vakıflarımızın cemaat yönetimine iade edilmemesi sürmektedir.
- Tümüyle olmasa da, maruz kaldıkları büyük haksızlıkların kısmen giderilmesi yönünde devletçe son yıllarda olumlu adımlar atılarak önemli gelişmelerin

sağlandığı vakıflarımızda, son 5 yıl içinde devlet tarafından vakıf yöneticileri seçimlerinin yasaklanması ve, ne yeni seçim kararnamesi düzenlenmesine ne de eski kararnamenin tekrar yürürlüğe getirilerek seçimlerin yapılmasına müsaade edilmemesi, şimdiye kadar atılmış olumlu adımları ve gelişmeleri, ciddi bir şekilde devirmiştir.

Bizler bu sorunları herhangi bir ülkenin temsilcisi sıfatıyla değil, T.C. vatandaşları olarak devlet yetkililerine yöneltiyoruz. 2010 yılında başlattığımız, geçmişin haksızlıklarına çözüm, travmalarına tedavi yönündeki işbirliğimizin ve müşterek çabalarımızın devam ettiğini göz önüne alarak cemaatimizin İstanbul'da varlığının devam etmesinin hükümetimizin siyasi iradesinde olduğunu var sayıyoruz.

O halde, ecdadının doğup yaşadığı vatan topraklarına, İstanbul'a dönüp yerleşmek isteyen yeni nesil cemaati mensuplarına teşvik ve destek olarak Türkiye Hükümeti tarafından bazı tedbirlerin alınmasının çok gerekli olduğuna inanıyor ve geçmişte de yetkili mercilere önerdiğimiz telafi tedbirleri tekrar sıralamak istiyoruz:

- Halen Türk Tarih Kurumu'nda bulunan İstanbul Rum Edebiyat Cemiyeti arşivinin Rum cemaatine iadesi;
- Rum cemaatinin genç nesil üyelerine, İstanbul'a geri dönüşlerini teşvik ve destekleme amacıyla Türk öğretim kurumlarında burs verilmesi, iş kurmak isteyen gençlere devletten düşük faizli kredi gibi maddi destek ve kolaylıklar sağlanması;
- Dünyanın her köşesinde yaşayan ve faaliyet gösteren cemaatimiz mensubu çok sayıda bilim adamı, araştırmacı, akademisyen ve uzman personelin desteği ile Türkiye'de faaliyet verecek ve Türk ekonomisine de katkıda bulunacak bilim ve araştırma merkezlerinin kurulması. Bu, 2011 yılından bu yana üst düzeydeki yetkililere pek çok kez sunduğumuz, henüz cevap verilmemiş önemli bir önerimizdir;
- Vakıflarımız, cemaatimiz mensuplarının geriye dönüşünü destekleyebilecek en önemli kurumlardır. Dolayısıyla üzerlerine düşen görevi yerine getirebilmeleri için cemaatimizin demokratik seçimlerle vazifeye getireceği vasıflı yöneticiler tarafından yönetilmeleri şarttır. Kanunların vakıflarımızda herhangi bir engelleme olmadan uygulanması, cemaatimizin geleceği için hayatidir.